

Dr. Hoffmann Imre

A Seveso II. EU Irányelv 2009. évi végrehajtása

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos ipari balesetek elleni védekezésről szóló jogi szabályozás végrehajtásában lezárult egy újabb három éves időszak. Erről – az előírásoknak megfelelően Magyarország 2009. szeptemberében tette meg aktuális három éves jelentését a 2006-2008 közötti időszakra az EU felé.

Mit tett hazánk a Seveso II. EU Irányelv teljesítését szolgáló szakfeladatok végrehajtásában? Szerzőnk ennek az időszaknak a 2009. évi szakfeladatainak végrehajtását összegzi.

I. Bevezető

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos ipari balesetek elleni védekezésről szóló jogi szabályozás (továbbiakban: szabályozás) végrehajtásának területén az EU tagországi számára lezárult egy újabb három éves időszak. Az előírásoknak megfelelően Magyarország (OKF) **2009. szeptemberében tette meg aktuális három éves jelentését a 2006-2008 közötti időszakhoz kötődően az EU felé. A korábbi jelentési időszakhoz hasonlóan ismételtlen megállapításra került, hogy Magyarország rendre eleget tesz a Seveso II. EU Irányelvben rögzített kötelezettségeinek.**

II. Seveso II. Irányelv végrehajtásának helyzete

Változások a jogalkotás területén

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos ipari balesetek elleni védekezésről szóló szabályozás végrehajtását 2002. január 1. óta hatóságként az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, szakhatóságként a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal végzi. **2009. október 1-jétől a szabályozás, azaz a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény (továbbiakban: Kat.), illetve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 18/2006. (I. 26.) Korm. rendelet (továbbiakban: R.) módosításra került.**

A **hatósági ellenőrzés kizárólag az EU módszertan szerint történik**, mely a biztonsági irányítási rendszer (különösen változáskezelés), a belső- és a külső védelmi tervezés területeire koncentrál. A hatósági felügyelői munka elősegítése érdekében megkezdődött az **ellenőrzési jegyzékek kidolgozása**. A szabályozás módosulásai következtében kialakult változások kezelése jelentős feladatot jelent a hatóság számára. A jogszabályi változások miatt továbbképző tanfolyamon készítettük fel az OKF **felügyelőit a hatósági ellenőrzések végrehajtására**, illetve a Ket. novella szabályaihoz igazodó új hatósági **eljárési mintaanyagok** kerültek kidolgozására.

Seveso II. Irányelv módosítása

Az Európai Unióban bevezetésre került a **GHS** (Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals), vagyis a Vegyi Anyagok Osztályozásának és Címkézésének Globálisan Harmonizált Rendszere, mely az ENSZ **új veszélyes anyag besorolási rendszere**. A GHS célja egy egységes rendszer kialakítása a világon a veszélyes anyagok és keverékek osztályozására, szabályozására és a címkézésére vonatkozóan, illetve az emberi egészség és a környezet magas szintű védelmének biztosítása és a vegyi anyagok szabad mozgásának és kereskedelmének elősegítése világszerte.

A GHS harmadik revíziójának közzététele 2007. júliusában történt meg. A **GHS jogszabályi bevezetése** az Európai Parlament és a Tanács *az anyagok és keverékek osztályozásáról,*

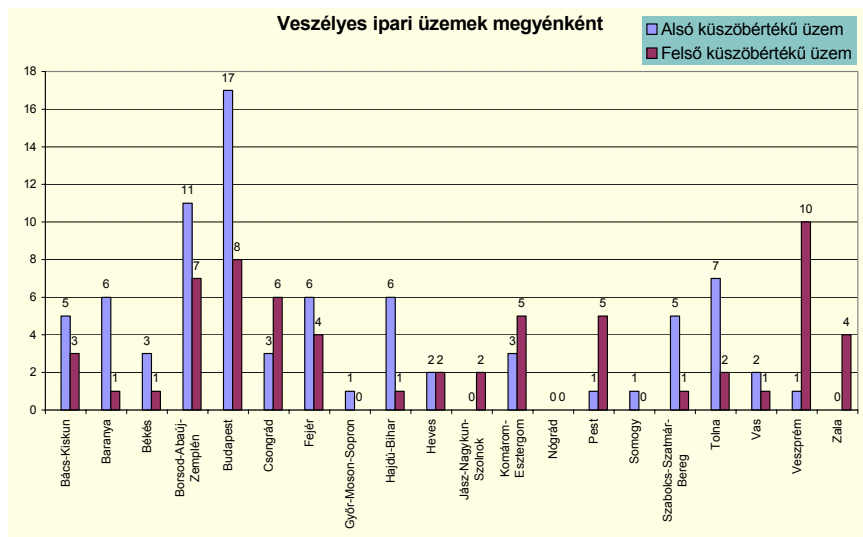
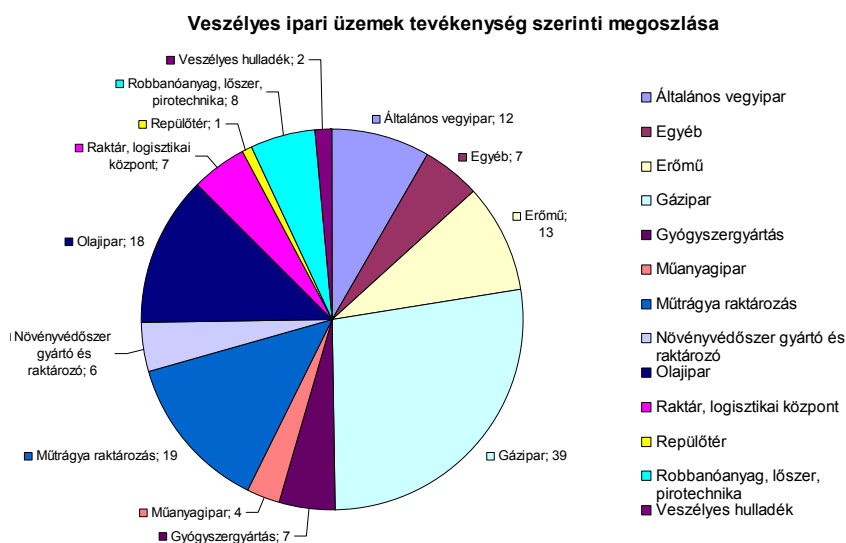
címkézéséről és csomagolásáról szóló 1272/2008/EK rendeletével, azaz a CLP (Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures) rendelettel valósult meg, mely 2009. január 20-ával lépett hatályba.

A következő lépcsőfok a GHS, így a CLP szabályozás összehangolása a Seveso II. Irányelvvel, azaz annak 1. mellékletével, így alakulhat ki az egységes szabályozás a veszélyes anyagokat illetően. Jelenleg folynak a vizsgálatok az Irányelv és a CLP összehangolásának módszereiről a különböző anyagcsoportok azonosítását illetően. A CLP besorolási szabályok több területen eltérnek a hatályban lévő osztályozási renddel.

Folyamatban van az Irányelv 1. mellékletének átdolgozása, melyek a hazai jogrendbe való átültetése - az Irányelv módosításától függően - sok feladatot ró a hatóságra 2010-ben. A GHS Seveso II. Irányelvbe való átültetése nem eredményezi egy következő Seveso II. Irányelv kidolgozását, nem lesz lényeges szabályozási változás, csupán a jelenlegi irányelv 1. melléklete fog megváltozni.

Seveso II. Irányelv hazai végrehajtásnak helyzete

Az Irányelv hatálya alá hazánkban jelenleg 80 alsó- és 63 felső küszöbértékű üzem tartozik. A veszélyes ipari üzemek tevékenység és megyék szerinti megoszlását a következő ábrák szemléltetik.

A veszélyes ipari üzemek által benyújtott biztonsági jelentések és elemzések elbírálásának 2009. év végi helyzetét a következő táblázat mutatja be.

	Alsó küszöbértékű	Felső küszöbértékű	Összesen
Elfogadva kikötés nélkül	66	42	108
Elfogadva kikötésekkel	10	17	27
Folyamatban, még nincs határozat	4	4	8
Összesen	80	63	143

Kikötés nélküli elfogadó határozattal 66 alsó és 42 felső küszöbértékű üzem, kikötéses határozattal pedig 10, illetve 17 üzem rendelkezik. Összesen 4 alsó és 4 felső küszöbértékű üzemnek van még folyamatban az engedélyezése.

A biztonsági dokumentáció ötévenkénti felülvizsgálatával kapcsolatos adatok az alábbi táblázatban találhatóak.

5 éves felülvizsgálat éve	Alsó küszöbértékű	Felső küszöbértékű	Összesen
2009	0	1	1
2010	6	2	8
2011	4	8	12
2012	17	4	21
2013	28	16	44
2014	11	11	22
Összesen	66	42	108

A belső védelmi tervek háromévenkénti felülvizsgálati kötelezettségére vonatkozó adatokról a következő táblázat nyújt részletes adatokat.

3 éves felülvizsgálat éve	Alsó küszöbértékű	Felső küszöbértékű	Összesen
2007	0	1	1
2008	6	2	8
2009	4	8	12
2010	17	4	21
2011	28	16	44
2012	11	11	22
Összesen	66	42	108

Folyamatban van a felső küszöbértékű üzemek **külső védelmi terveinek és lakossági tájékoztató kiadványainak véglegesítése**, illetve a veszélyes ipari üzemek környezetében **veszélyességi övezetek kijelölése** a. Éves terv alapján kerülnek levezetésre a külső védelmi terv gyakorlatok. 2009 évben november 30-ig **összesen 33 külső védelmi terv gyakorlat zajlott le** a veszélyes ipari üzemek által érintett településeken. A gyakorlatok közül 8 db **részleges**, 25 db pedig **komplex** külső védelmi terv gyakorlat volt.

A következő évben jelentős feladatként jelenik meg a hatóság számára többek között a veszélyes ipari üzemek **időszakos hatósági ellenőrzése**, valamint a módosított Seveso szabályozás alapján az **üzemek ismételt besorolása és változások kezelése**. A Seveso II. Irányelv végrehajtásában a jogi szabályozás szerint megkezdődtek és a következő évben folytatódnak a **biztonsági dokumentációk és a belső védelmi tervek öt-, illetve három éves felülvizsgálatai**. A súlyos balesetek elleni védekezésről szóló szabályozás alkalmazásában és a feladatok végrehajtásában **folyamatosan együttműködünk a szakhatósággal**, az érintett **társhatóságokkal, önkormányzatokkal**, a veszélyes ipari **üzemek érdekképviseleti szerveivel és az üzemeltetőkkel**.

Együttműködés az üzemeltetői érdekképviseleti szervezetekkel

Az OKF szervezésében 2009. június 30-án, illetve november 19-20. között került megrendezésre a **Seveso Szakértői Csoport 2009. év I. és II. félévi értekezlete**.

A szakértői csoport a Seveso II. Irányelv hazai 2002. évi bevezetése óta működik a szabályozás megalkotásában és alkalmazásában érdekelt veszélyes ipari üzemek üzemeltetőinek és érdekvédelmi szervezeteinek szakmai egyeztető fórumaként. Az egyeztetéseken a hatóság (OKF), a szakhatóság (Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal), illetve üzemeltetői oldalról a Magyar Vegyipari Szövetség, a Magyarországi Gyógyszergyártók Szövetsége, a PB Gázipari Egyesület és a Logisztikai Egyesület képviselői vettek részt. Az értekezletek fő témája az új vegyi anyag szabályozás, a GHS és az azzal kapcsolatos – Seveso II. Irányelvet érintő – jogszabályi változások voltak.

Az **értekezletek célja**, hogy a hazai **hatóság, a szakhatóság és üzemi érdekképviseletek közös párbeszéde** nyomán **felkészüljön** Magyarország a Seveso II Irányelv módosítására.

Seveso Védekezési Munkabizottság tevékenysége

A 2005. évben megalakított **Súlyos Iparibaleset-elhárítási Védekezési Munkabizottságban** az OKF, az érintett minisztériumok és az országos hatáskörű szervek kijelölt munkatársai dolgoznak. A **Kormányzati Koordinációs Bizottság** által jóváhagyott éves tervnek megfelelően ez évben is tartottunk felkészítést 2009. október 30-án, amelynek helyszíne az **EGIS Gyógyszergyár Nyrt. Központi Gyáregysége** volt.

Illetékes Hatóságok Bizottságában való munkavégzés

Az EU szakmai együttműködési feladatok között 2009-ben is képviseltük a hazai hatóságok érdekeit a Seveso II. Irányelv végrehajtásáért felelős **Illetékes Hatóságok Bizottságában (IHB)** és **Műszaki Munkacsoportjaiban**, melyek a településrendezéssel, a baleseti jelentésekkel és elemzésekkel, a felügyeleti rendszerekkel és a biztonsági jelentésekkel, a veszélyes anyagok osztályozásával foglalkoznak. Az IHB-n tárgyalt témakörök voltak többek között a Seveso II. Irányelv nemzetközi végrehajtásának helyzete, az Irányelv felülvizsgálata és áttekintése, a műszaki munkacsoportok tevékenységének áttekintése.

MOLARI rendszer kiépítése és működtetése

Az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) a lakosság súlyos ipari balesetek elleni magas fokú védelme és EU kötelezettségeinek végrehajtása érdekében a veszélyes ipari üzemek környezetében **monitoring és lakossági riasztó rendszert (MoLaRi)** telepít.

Több éves projekt keretében megvalósuló MoLaRi rendszer **szervesen beépül** a súlyos ipari balesetek elleni védekezésről szóló a Seveso II. EU Irányelvet végrehajtó hazai szabályozás által előírt üzemi (belső) és a települési (külső) védelmi tervekbe, a vezetés és a **lakosságvédelmi intézkedések bevezetésének folyamatába**. A MoLaRi rendszer a veszélyes ipari üzemek környezetében bekövetkezett **súlyos balesetokról** és azok hatásairól ad **korai tájékoztatást a lakosság részére**.

Kiépülése után a rendszer biztosítja az esetlegesen bekövetkező súlyos ipari baleset során a kiszabaduló veszélyes anyagok időbeni jelzését, a terjedési adatok megállapítását, az adatok döntéshozók részére való megjelenítését, a lakosság korai riasztását és a külső védelmi terv aktivizálását.

A MoLaRi rendszer kiépítése 20 veszélyes ipari üzem környezetében valósul meg, mely kilenc megyét (Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád, Fejér, Heves, Komárom - Esztergom, Pest, Tolna, Veszprém, Zala) és a fővárost érinti. A rendszer nagysága és összetettsége miatt a kiépítés 2006. és 2012. közötti időszakban, több ütemben történik meg.

A kivitelezés első fázisában, 2006-ban a Borsod-Abaúj-Zemplén Megye öt üzemében telepített rendszer, valamint a megyei és az országos központ kezdte meg működését. Az érintett üzemek a BorsodChem Zrt. / FramoChem Zrt., a MOL Nyrt. Tiszai Vegyi Kombinát, a MOL Nyrt. Tiszai Finomító, illetve az Észak-Magyarországi Vegyiművek Kft. voltak. Ezt követően 2007. évben folytatódott Pest Megyében egy (MOL Nyrt. Dunai Finomító), illetve Veszprém Megyében három üzemben (Huntsman Zrt., Nitrogénművek Zrt., Prímagáz Gógánfa Tároló) a rendszer további kiépítése és próbaüzeme, illetve kiépültek a megyei központok is. 2008-ban Tolna, Fejér és Csongrád megyében készült el a MoLaRi telepítése, megyénként egy-egy üzemet (Prímagáz Zrt. algyői és pinchelyi üzei, Dunaferr Zrt.), illetve a megyei központokat érintően. **A 2009. évben egy üzemben, a Richter Gedeon Nyrt. Dorogi Fióktelepén készül el a MoLaRi rendszer.**

Azokon a településeken, ahol a **MoLaRi rendszer** már kiépült, megkezdődött a rendszer **külső védelmi tervekbe való beépítése**. A Borsod-Abaúj-Zemplén megye érintett hét települése külső védelmi tervének mindegyikében szerepel már a MoLaRi rendszer, továbbá folyamatban van a tervek átdolgozása a rendszer kiépítési ütemezésnek megfelelően később sorra került településeken is.

III. Összefoglalás

Összességében megállapítható, hogy az **OKF ellátja** a Seveso II. Irányelvben, illetve a hazai jogszabályokban **meghatározott szakmai, hatósági, valamint hazai és nemzetközi együttműködési feladatait**. Az OKF területi szervei hatékonyan és eredményesen végzik a súlyos ipari balesetek elleni védekezés területi és helyi feladatait. Fontos megemlíteni, hogy hazánk területén 2009. évben veszélyes ipari üzemben **nem következett be EU szintű veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos ipari baleset**.

Dr. Hoffmann Imre t. vezérőrnagy